

беруть на себе відповідальність за своє навчання. Дана концепція ґрунтується на поглядах відомих педагогів і психологів Дж. Дьюї [3], Ж. Піаже, Л. Виготського [1], К. Роджерса [2], М. Монтессорі, які багато уваги в своїх роботах приділяли ролі студента у процесі навчання. Згідно поглядів цих вчених і педагогів, єдине якісне навчання є те, яке становить самостійні відкриття студента.

Студентоцентричне навчання є протилежною парадигмою до викладацько-центрованого навчання та змісто-центрованого навчання, які представляють собою класичні технології навчання. У випадку викладацько-центрованого навчання, яке найточніше відповідає класичній авторитарній моделі навчання, викладач повністю регулює навчальний процес, визначає обсяг навчального матеріалу, методи роботи, структуру оцінювання та роль студента на заняттях. У змісто-центрованому навчанні весь навчальний процес підпорядковується опануванню програмного матеріалу: тобто, викладач має менше «свободи», ніж у попередньому навчанні. Процес навчання повністю підпорядкований опануванню програми, вивченню певних понять і явищ, набуттю вмінь і навичок, прописаних у програмі. Ні перший, ані другий вид навчання абсолютно не враховують особисті інтереси студента в межах спеціальності, його прагнення, індивідуальні особливості сприйняття, тип темпераменту та засвоєння інформації тощо.

У випадку запровадження студентоцентрованого навчання при роботі зі студентами-економістами варто усвідомлювати, що студентоцентрованість навчання є першим кроком до набуття майбутніми фахівцями клієнтоцентрованого підходу, так як другий випливає із першого.

Студентоцентроване навчання сприяє набуттю студентами-економістами професійних характеристик, розвиваючи здатність до постійного навчання, яке необхідне для справжнього спеціаліста. У даному навчанні студенти безпосередньо приймають участь в оцінюванні власних знань і визначенні необхідного навчального матеріалу, а отже, беруть відповідальність на себе.

Студентоцентроване навчання можливо визначити як майбутню філософію навчального процесу та його культуру організації, що характеризується розвитком креативних організаційних умінь вирішення проблем у швидкі терміни, критичного мислення та рефлексивного мислення.

Недоліками даного методу може бути несприйняття його як викладачами, так і студентами. Викладачам важко «віддавати» влану керуючу ведучу роль студентам, а студенти можуть бути не готові брати самостійну відповідальність за навчання, адже у такому випадку неможливо звинувачувати у своїй неуспішності викладачів чи навчальні заклади. Тому ми вважаємо, що запровадження студентоцентрованого навчання повинно починатись із проведення освітньої роботи та корекції загального менталітету наших громадян у бік самостійності та власної відповідальності за будь-які дії.

Література

1. *Выготский Л.С.* Психология развития человека / Л.С.Выготский. – М.: Изд-во Смысл, Изд-во Эксмо, 2005. – 1136 с.
2. *Роджерс К.* До науки стосовно особи / Історія зарубіжної психології. Тексти. – М., 1986. – 254 с.
3. *Dewey John My Pedagogic Creed / John Dewey / Education Today.* Edited and with a Foreword by Joseph Rafter. C.P. Putnam's Sons. – New York, 1940. – P. 3–17.

Диба М.І., д.е.н.,
професор кафедри менеджменту
банківської діяльності,
Краснова І.В., к.е.н., доцент кафедри
менеджменту банківської діяльності

ОЦІНЮВАННЯ ЯК СТИМУЛЮЮЧА ТА КОНТРОЛЮЮЧА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Економічна освіта є не тільки процесом набуття професійних фахових компетентностей і кваліфікацій, а й виступає як процес заохочення до підвищення рівня культури та постійної пізнавальної діяльності. Це особливо проявляється в умовах розбудови інноваційно орієнтованої економіки та інтеграції України у європейський простір. Формами виразу, що характеризують ступень оволодіння компетенціями та культурою є: інформація, способи дії та ціннісні орієнтири. У студента вони конкретизуються в знаннях, уміннях і суб'єктивних відносинах, які проявляються з позиції студента у його ставленні до предмету, а позиції викладача у підходах до контролю та об'єктивного оцінювання.

Говорячи про «підвищення об'єктивності оцінки» мова йде перш за все про формалізацію пізнавальних дій і зростання їх інструментальної опосередкованості: використання стандартних шкал і процедур. Виникає питання, чи дійсно такий підхід може стати джерелом пізнавальної діяльності та сформувати фахівця з певними економічними компетенціями. Важливу роль у пошуку відповіді на поставлене питання відіграють контроль та оцінювання, як важливі складові навчального процесу. Контроль – це спосіб виявлення та оцінювання результатів спільної діяльності студента і викладача на протязі семестру. Контроль головним чином має бути спрямований на забезпечення зворотного зв'язку, під час якого з'ясовується ступінь відповідності досягнутих результатів функціонування навчальної системи щодо прогнозованої мети.

Система навчання повинна забезпечувати реальні умови для її досягнення. Непомірно завищений рівень норми викликає у студентів невпевненість у її досягненні, тривогу, байдужість (панівними є настрої «опускаються руки», «все одно я цього не подужаю»). Занижені норми знижують активність студентів, викликають стан несерйозного ставлення до досягнення норми, лінь і відсутність бажання працювати.

Відповідальність за об'єктивність і посиленість норми несе викладач, який діє в межах прийнятих в університеті правил оцінювання. Він має стежити за відповідністю між вимогами норми і умовами і можливостями її досягнення. Якщо змінюються умови, то необхідно вносити зміни і в норми. Важливо, щоб на визначення нормативів не впливали побічні чинники. Наприклад, вимоги ректорату щодо недопущення відсіву студентів, зменшення кількості невстигаючих можуть штовхати викладача до зниження вимог, завищення оцінок і в кінцевому підсумку підготовка некваліфікованих фахівців.

Важливо пам'ятати про психологічну роль оцінки. Вона виконує дві основні функції: стимулюючу та орієнтовну. Особливо важлива в психологічному плані є стимулююча функція. Вона пов'язана зі спонукальним впливом на мотивацію студента до навчально-пізнавальної діяльності в процесі навчання в університеті. У кінцевому випадку вона сприяє якісному поліпшенню інтелекту та особистості. Система оцінювання має припускати можливість трансформації для окремих студентів.

І ще одна крайність, що має пряме відношення до оцінки. Послідовна розробка технологій викладання привела до поширення ідеї технологічності на всі грані і ланки навчального процесу. Технологізується не тільки надходження інформації до студентів, але і пізнання студента викладачем. У результаті пізнання це зводиться до контролю в його особливій формі: до розпізнавання, або до діагностики. Причому діагностика теж береться тільки в одному її інструментальному варіанті: як тестування. Тому що тільки тестування – за визначенням – допускає як завгодно високу формалізацію і процедури, і результату. Як наслідок, знижується рівень освіченості та культури студента. Замість прагнення до набуття нової інформації, професійних навичок він прагне відповідати певним діагностичним стандартам. З метою уникнення цього варто розширити перелік заохочувальних інструментів поточного контролю (балів). Навчальний процес має орієнтуватися не на технологічну складову, а на якісну, оцінити яку може виключно викладач у процесі спілкування зі студентами. Можливо потрібно надати можливість студентам отримувати високі бали протягом семестру, без обов'язкового підсумкового контролю. Тим самим будуть враховані прагнення студента до набуття певних компетенцій, і домінуватиме заохочувальна складова навчального процесу та його складових: контролю та оцінюванні.

*Зайцева З.І.,
д.іст.наук, професор кафедри
політичної історії КНЕУ*

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТА-ЕКОНОМІСТА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Важливою компонентою настанови на «студентоцентризм» є, на наш погляд, спрямування студентської аудиторії на ознайомлення з сучасними тенденціями, які з'являються у міждисциплінарному просторі. Сьогодні провідні економісти світу намагаються інтегрувати історію у економічний аналіз. У США склався союз істориків і економістів, однак не на ґрунті «звичної економічної» історії. Економічна історія це ще не вся історія, а тільки половина історії, – зазначають прихильники міждисциплінарних досліджень [1].

Шукаючи відповіді на питання, чому довготривале економічне зростання не часто зустрічається в економічній історії людства, які перспективи має сучасний капіталізм, як відвернути соціальні загрози, економісти звертаються до аналізу витоків раннього індустріального суспільства